

Analyse integriteitsrisico

Besproken in de bestuursvergadering van
3 december 2015

Inleiding

Van belangenverstremgeling is sprake wanneer persoonlijke of professionele belangen, anders dan die van het pensioenfonds, worden meegenomen in de besluitvorming. Dit kan bewust of onbewust gebeuren. Soms is de grens niet duidelijk tussen wat nog net wel kan en wat net niet meer. Financieel gewin hoeft niet aan de orde te zijn, een persoonlijke relatie kan ook tot onzuivere besluitvorming leiden. Dat er sprake is van belangenverstremgeling hoeft niet altijd een probleem te zijn, maar een situatie kan de schijn tegen hebben en die schijn alleen al kan het vertrouwen in het pensioenfonds schaden. Van belang is dat de bestuursleden voldoende alert zijn en adequaat omgaan met situaties van conflicterende belangen.

We onderscheiden schijnbare en daadwerkelijke belangenverstremgeling. Bij daadwerkelijk belangenverstremgeling zijn het persoonlijke belang van een bestuurder en zijn verantwoordelijkheden als bestuurder met elkaar in conflict. Bij schijnbare belangenverstremgeling lijkt het persoonlijk belang van een bestuurder de besluitvorming onjuist te beïnvloeden, terwijl dit niet het geval is. Beide soorten belangenverstremgeling kunnen nadelig zijn voor het vertrouwen in elkaar en in het pensioenfonds.

Mocht vast komen te staan dat er sprake is van belangenverstremgeling, dan kan de integriteit van het hele bestuur in het geding komen. De leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de beleggingscommissie handelen integer. Ze zorgen ervoor dat hun eigen functioneren getoetst wordt. Ze vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstremgeling met een partij waarmee het fonds een band heeft, op welke manier dan ook.

Beoordeling risico's

In dit document worden de risico's op onderdelen verder gespecificeerd, aangevuld, beschreven en beoordeeld. Voor de inschatting van het risico hanteren we de classificatie **laag**, **beperkt**, **aanzienlijk** en **hoog**, waarbij geldt:

- Laag:** De waarschijnlijkheid dat het risico leidt tot een aanzienlijke tot hoge impact is erg gering.
- Beperkt:** De waarschijnlijkheid dat het risico leidt tot een aanzienlijke tot hoge impact is beperkt. Indien de omstandigheden echter wijzigen kan deze waarschijnlijkheid ook snel wijzigen en daarmee wellicht aanzienlijk worden. Het risico dient dan ook bewaakt te worden.
- Aanzienlijk:** De waarschijnlijkheid dat het risico tot een aanzienlijke tot hoge impact zal leiden is aanmerkelijk groot.
- Hoog:** Het risico zal zich, zonder adequate beheersing, vrijwel zeker voordoen en een aanzienlijke tot hoge impact hebben. Beheersing van het risico verdient grote aandacht.

Hoofd- en nevenfuncties

Hoofd- en nevenfuncties dienen bekend te zijn en periodiek te worden geactualiseerd. Functies moeten worden gemeld en in kaart gebracht. Bij het aangaan van contracten met derden wordt rekening gehouden met deze functies.

Wat zijn de risico's?	– Belangenverstremgeling kan ontstaan bij het uitbesteden of aannemen van adviesopdrachten.
-----------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> – Het gevaar schuilt in de verleiding informatie verkregen in de ene rol onjuist te gebruiken in een andere rol.
Oorzaken	Persoonlijk belang
Beoordeling risico	Aanzienlijk De voorzitter van het bestuur is extern vanuit een eigen onderneming, met verantwoordelijkheden bij meer pensioenfondsen.
Genomen maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> – In gedragscode is beleid ten aanzien van nevenfuncties opgenomen. Als leidraad geldt dat een nevenfunctie, welke de schijn heeft of kan opwekken van een conflicterend belang, niet wordt aanvaard. – In overeenkomst tussen werkgever en de externe voorzitter is een vaste beloning afgesproken; in principe geeft de voorzitter geen adviezen tegen additionele vergoeding. – Bij aangaan van bestuurslidmaatschap heeft voorzitter zijn andere functies gemeld, evenzo een tussentijdse verandering. – De functies bij andere pensioenfondsen leiden niet noodzakelijk tot een conflicterend belang. – Ieder bestuurslid heeft lijst met nevenfuncties opgeven aan compliance officer. – In jaarlijkse verklaring naleving gedragscode wordt verklaring over nevenfuncties opgenomen.
Restrisico	Beperkt
Te nemen acties	Bij aangaan van contracten wordt rekening gehouden met andere functies.

Geschenken en uitnodigingen

Geschenken en overige giften dienen te worden gemeld en pas te worden geaccepteerd nadat goedkeuring is verleend. Mogelijke tegenstrijdige belangen worden in kaart gebracht en besproken.	
Wat zijn de risico's?	Het gevaar bestaat dat het pensioenfonds niet de beste prijs/kwaliteit-verhouding krijgt bij uitbesteding of adviesopdrachten.
Oorzaken	Laten fêteren
Beoordeling risico	Aanzienlijk <ul style="list-style-type: none"> – Vermogensbeheerder, administrateur en advieskantoren doen regelmatig uitnodigingen voor bijeenkomsten en lunches/diners. – In het bijzonder vermogensbeheerders en advieskantoren sturen graag relatiegeschenken.
Genomen maatregelen	In gedragscode is beleid ten aanzien van geschenken opgenomen. Als leidraad geldt dat terughoudend en transparant moet worden omgegaan met relatiegeschenken en -uitnodigingen.
Restrisico	Beperkt <ul style="list-style-type: none"> – Sommige uitnodigingen omvatten een zakelijke en een niet-zakelijk element. – Aanvaarding van geschenken tot € 50 zijn volgens beleid toegestaan.
Te nemen acties	Geen

Privérelaties

Privérelaties met bestaande en beoogde contractpartijen zijn bekend en worden periodiek geactualiseerd. Mogelijke tegenstrijdige relaties zijn in kaart gebracht en besproken. Bij contracten wordt rekening gehouden met deze relaties.	
Wat zijn de risico's?	<ul style="list-style-type: none"> – Belangenverstremgeling kan ontstaan bij het uitbesteden van taken of verstrekken van adviesopdrachten. – Het gevaar bestaat dat een bepaalde persoon of organisatie wordt bevoordeeld of benadeeld.
Oorzaken	Onvoldoende objectiviteit
Beoordeling risico	Laag Geen privérelaties bekend.
Genomen maatregelen	Privérelaties zijn in kaart gebracht.
Restrisico	Laag
Te nemen acties	<ul style="list-style-type: none"> – Eventuele tegenstrijdigheden in belangen worden bepaald en in bestuur besproken. – Bij contracten wordt rekening gehouden met deze relaties.

Privébelangen

Privébelangen met bestaande en beoogde contractpartijen zijn bekend en worden periodiek geactualiseerd. Mogelijke tegenstrijdige relaties zijn in kaart gebracht en besproken. Bij contracten wordt rekening gehouden met deze belangen.	
Wat zijn de risico's?	Belangenverstremgeling kan ontstaan bij het uitbesteden van taken of verstrekken van adviesopdrachten.
Oorzaken	Persoonlijk belang
Beoordeling risico	Beperkt Geen privébelangen bekend.
Genomen maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> – In gedragscode is beleid ten aanzien van privébelang opgenomen. Als leidraad geldt dat alle verbonden personen moeten voorkomen dat hun privébelangen in conflict komen of verstrengeld raken met de belangen van het pensioenfonds, dan wel dat de schijn hiervan wordt opgewekt. – Privébelangen worden in kaart gebracht.
Restrisico	Laag
Te nemen acties	<ul style="list-style-type: none"> – Eventuele tegenstrijdigheden in belangen worden bepaald en in bestuur besproken. – Bij contracten wordt rekening gehouden met deze belangen.

Uitbesteding

Aan contractspartijen wordt gevraagd om ons beleid ten aanzien van belangenverstremgeling te onderschrijven.	
Wat zijn de risico's?	<ul style="list-style-type: none"> – Het pensioenfonds kan direct financieel nadeel ondervinden van verkeerde besluitvorming door de uitvoerende partij.

	<ul style="list-style-type: none"> – Het pensioenfonds kan aansprakelijk worden gehouden voor beslissingen van derden.
Oorzaken	Onzuivere besluitvorming door derden
Beoordeling risico	Hoog
Genomen maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> – Het pensioenfonds doet alleen zaken met gerenommeerde partijen, die naar verwachting vanuit maatschappelijk belang veel aandacht besteden aan integere bedrijfsvoering. – Jaarlijks wordt een audit (ISAE) uitgevoerd bij de contractspartijen door een onafhankelijke accountant. – Het pensioenfonds beperkt zoveel mogelijk prestatieafhankelijke beloning voor zijn uitvoerders.
Restrisico	Beperkt Er wordt niet systematisch controle uitgevoerd op de contractspartijen.
Te nemen acties	<ul style="list-style-type: none"> – Bij nieuwe en bestaande uitbesteding wordt bij de contractspartij gevraagd naar de eigen gedragscode en waarborgen op naleving ervan door hun medewerkers. – Het fonds stelt een lijst op van contractpartijen en de personen die namens die derden optreden. – Het bestuur bevordert dat de dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben.

Compliance

Om verantwoording te kunnen afleggen is het van belang dat het beleid periodiek wordt getoetst.	
Wat zijn de risico's?	Het risico schuilt in het gevaar dat er wel beleid is geformuleerd, maar niet wordt nageleefd.
Oorzaken	Geen controle
Beoordeling risico	Beperkt Het hoeft niet zo te zijn dat betrokkenen zich niet aan het beleid houden als er onvoldoende wordt gecontroleerd.
Genomen maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> – Het pensioenfonds heeft een compliance-officer die jaarlijks zijn bevindingen rapporteert. – Het bestuur is op de hoogte van de wet- en regelgeving en de gevolgen daarvan voor het pensioenfonds. Ook kent het bestuur de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de wet- en regelgeving in fondsdocumenten en besluitvormingsprocessen. – Iedere verbonden persoon verklaart jaarlijks zich te houden aan de gedragscode. – Op het overtreden van de gedragscode staan sancties. – Het eigen functioneren is voor het bestuur een continu aandachtspunt.
Restrisico	Laag
Te nemen acties	Rapportage compliance-officer bespreken.

Incidenten

Het bestuur zorgt ervoor dat alle betrokkenen bij het fonds de mogelijkheid hebben te rapporteren over onregelmatigheden van algemene, operationele en financiële aard. Dit kan gaan om onregelmatigheden zowel binnen het pensioenfonds als bij partijen aan wie taken worden uitbesteed.	
Wat zijn de risico's?	Het risico schuilt in het gevaar dat eventuele misstanden wel bekend zijn bij medewerkers maar niet worden gemeld aan het bestuur.
Oorzaken	Persoonlijk belang
Beoordeling risico	Aanzienlijk De manager en intern administrateur zijn financieel afhankelijk van het pensioenfonds en opereren in een hiërarchische verhouding met het bestuur en de directie. Zij kunnen zich daardoor beperkt voelen in hun uitingen.
Genomen maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> – In het bestuur heerst een open cultuur, waar niemand een blad voor de mond hoeft te nemen. – Het bestuur evalueert zichzelf regelmatig. – Er is een incidentenregeling gemaakt.
Restrisico	Laag
Te nemen acties	Geen

Onoorbaar handelen

Reputatieschade moet in normale omstandigheden worden voorkomen. Er zijn gedragsregels en procedures opgesteld om onoorbaar handelen tegen te gaan.	
Wat zijn de risico's?	Immoreel of onethisch handelen kan reputatieschade opleveren.
Oorzaken	Onoorbaar handelen
Beoordeling risico	Laag Reputatieschade kan optreden als het beleggingsbeleid door deelnemers, de toezichthouder of algemene publieke opinie als niet ethisch wordt ervaren.
Genomen maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> – Om het gebruik van voorwetenschap te voorkomen en de vertrouwelijkheid van gegevens te waarborgen, zijn gedragsregels en procedures opgesteld die zijn vastgelegd in de gedragscode. – Persoonsgegevens mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt dan waarvoor deze gegevens aan het pensioenfonds zijn verstrekt. Om dit te borgen zijn er procedures van kracht voor het toekennen van rechten in de digitale systemen. Ingeval van uitbesteding komt het pensioenfonds met de externe partij overeen dat de door het pensioenfonds aangeleverde gegevens niet voor andere doeleinden worden gebruikt. – Als onderdeel van het beleggingsbeleid is vastgelegd dat het pensioenfonds een verantwoord beleggingsbeleid nastreeft. Hoewel nagenoeg alle beleggingen gealloceerd zijn aan beleggingsfondsen, zal het pensioenfonds waar mogelijk en toepasbaar aanmoedigen dat vermogensbeheerders principes voor verantwoord beleggen onderschrijven dan wel vrijwillig naleven. – Er is een klachten- en geschillenregeling opgesteld ten behoeve van belanghebbenden die de mening zijn toegedaan dat zij op incorrecte wijze zijn bejegend of dat zij in hun rechten jegens het pensioenfonds

	<p>zijn geschaad.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Daarnaast worden eisen gesteld aan de deskundigheid en betrouwbaarheid van bestuurders, management en externe partijen. De toetsing van de betrouwbaarheid van kandidaat-bestuurders wordt uitgevoerd door De Nederlandsche Bank (DNB). Uiteraard zal daaraan voorafgaand door het pensioenfonds, op basis van openbare bronnen, worden gezien of de integriteit van betrokkene vanuit die bronnen niet ter discussie staat. – Om de melding van incidenten en misstanden te bevorderen zijn procedures en criteria opgesteld. De regeling inzake (het melden van) incidenten is nader uitgewerkt in een incidentenregeling.
Restrisico	Laag
Te nemen acties	Geen

Fraude

Fraude wordt onder geen enkele omstandigheid getolereerd.	
Wat zijn de risico's?	Fraude wordt gedefinieerd als het zichzelf dan wel anderen onrechtmatig bevoordelen ten laste van een derde door misbruik van vertrouwen. Het risico bestaat dat door frauduleus handelen de reputatie of de belangen van het pensioenfonds, belanghebbenden of derden worden geschaad.
Oorzaken	Misbruik van vertrouwen
Beoordeling risico	Laag Fraude wordt onder geen enkele omstandigheid getolereerd.
Genomen maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> – Toepassen van functiescheiding en het vierogenprincipe is ingebed in de administratieve organisatie van het pensioenfonds en de administrateur; – Statutair wordt het bestuur vertegenwoordigd door ten minste twee personen; – In de abtn zijn procedures en criteria voor het aanstellen van externe vermogensbeheerders opgenomen. Deze procedures en criteria zijn ingebed in het uitbestedingsbeleid; – In de incidentenregeling zijn sancties vastgelegd ingeval van overtredingen.
Restrisico	Laag
Te nemen acties	Geen

Witwassen en terrorismebestrijding

Witwassen of ander criminaliteiten worden in geen enkele omstandigheid getolereerd. Het zijn strafbare activiteiten.	
Wat zijn de risico's?	<ul style="list-style-type: none"> – Het risico dat in het verzekerdenbestand personen voorkomen die in verband gebracht zijn met witwaspraktijken en terrorisme financiering. – Het risico dat het pensioenfonds of door het fonds aangestelde vermogensbeheerders op het terrein van de beleggingen zaken doen met personen, organisaties of instellingen die in verband gebracht zijn met witwaspraktijken en terrorisme financiering.
Oorzaken	Criminele activiteiten

Beoordeling risico	Laag Criminaliteit is strafbaar.
Genomen maatregelen	Voor wat betreft de beleggingen is de maatschappelijke relevantie een vast onderwerp van gesprek met de vermogensbeheerders.
Restrisico	Laag
Te nemen acties	Geen